

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Управление „Емисионно“
Дирекция „Емисионна политика и контрол“

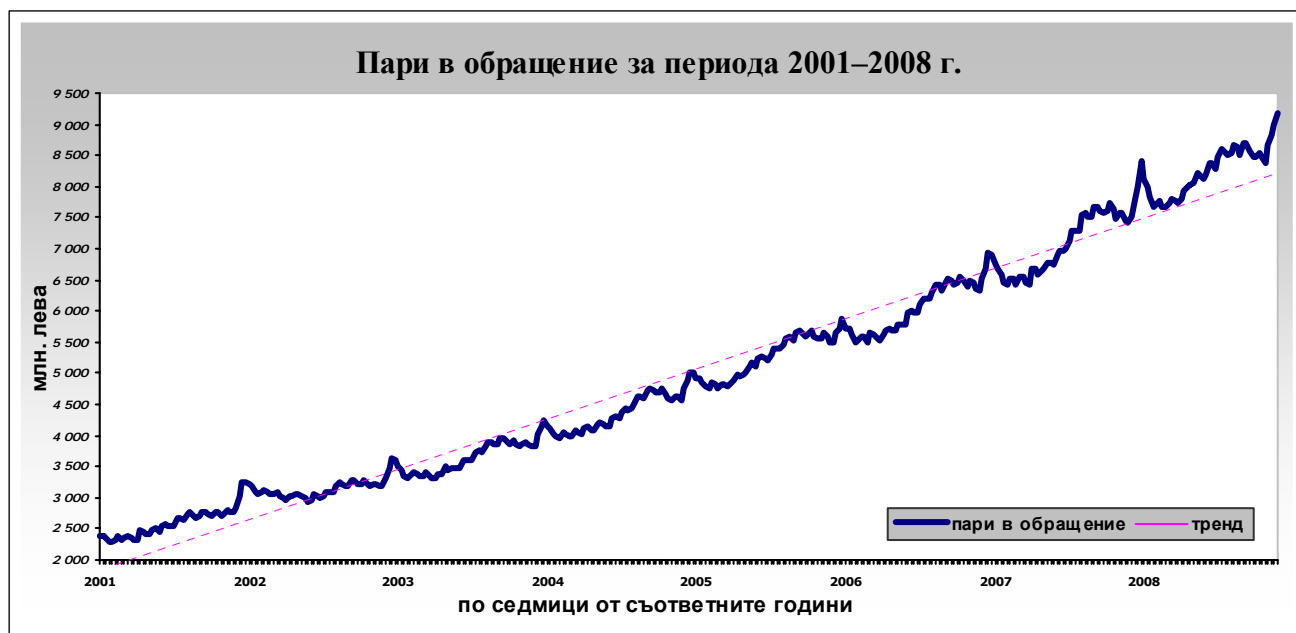
ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

октомври – декември 2008 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

Към 30 декември 2008 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 9179.4 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на декември 2007 г.) те са нараснали със 768.6 млн. лв., или с 9.14%, което е с 12.96 процентни пункта по-малко от прираста им, отчетен за същия период на 2007 г.

През четвъртото тримесечие стойността им е нараснала с 668.4 млн. лв., или със 7.85% в сравнение с края на третото тримесечие, което е с 3.28 процентни пункта по-малко от нарастването им, отчетено за същия период на 2007 г. Най-голямо увеличение на

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от 6.X.2005 г. банкнотите и разменните монети с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, бяха приспаднати от парите в обращение. С цел съпоставимост на данните левовата им стойност е изключена от размера на парите в обращение и за предходни периоди.

парите в обращение в рамките на разглеждания период беше регистрирано през месец декември, което е характерно за този период на годината и е свързано с нарастване на потребността от налични пари през коледните и новогодишни празници.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.XII.2007	30.IX.2008	30.XII.2008	Изменение	
				в %	в %
				к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
	1	2	3		
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо, в т.ч.	8410.8	8511.0	9179.4	9.14%	7.85%
<i>Банкноти</i>	8284.8	8367.7	9032.1	9.02%	7.94%
<i>Разменни монети</i>	122.1	139.1	142.9	17.07%	2.76%
<i>Възпоменателни монети</i>	4.0	4.2	4.4	10.40%	3.18%

В края на 2008 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 98.39%. През четвъртото тримесечие на настоящата година той е нараснал с 0.07 процентни пункта в сравнение с отчетения към края на предходното тримесечие. За едногодишен период е отчетено намаление от 0.11 процентни пункта.

Към 30 декември 2008 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 1.56%. През четвъртото тримесечие той е намалял с 0.07 процентни пункта, а за едногодишен период е нараснал с 0.11 процентни пункта.

В края на четвъртото тримесечие възпоменателните монети запазват относително постоянния за тях през последните години дял в размер на 0.05% от общата стойност на парите в обращение.

В изпълнение на монетната си програма за 2008 г. и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ през четвъртото тримесечие на 2008 г. Българската народна банка пусна в обращение две възпоменателни монети:

- сребърна възпоменателна трикомпонентна монета „Николай Гяуров“ от серията „Именити български гласове“ с номинална стойност 10 лева.

- златна възпоменателна монета „Св. цар Борис I Покръстител” с номинална стойност 20 лева.

Средната банкнота в обращение в края на четвъртото тримесечие на 2008 г. е 25.21 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя е намаляла с 0.15 лв., а за едногодишен период е нараснала с 1.11 лв. В стойността на средната монета в обращение няма промяна и в края на четвъртото тримесечие на 2008 г. тя запазва нивото си от 0.14 лв.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на четвъртото тримесечие на 2008 г. в обращение са 358.2 млн. бр. банкноти, които са с 8.55% повече в сравнение с края на септември 2008 г. Прирастът на стойността им е 7.94%, като в края на годината общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 9032.1 млн. лв. Нарастване спрямо края на третото тримесечие на 2008 г. е отчетено при всички банкноти, като варира от 2.15% при банкнотите от 2 лева до 13.03% за тези от 10 лева.

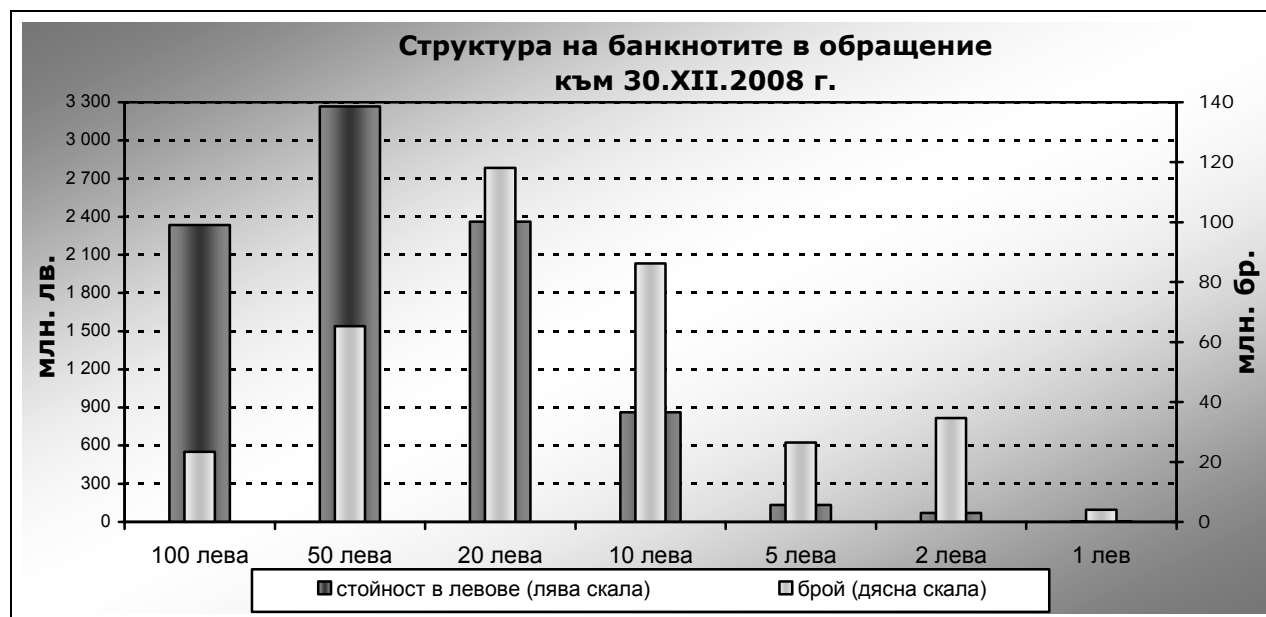
За едногодишен период (спрямо края на 2007 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 14.4 млн. бр., или с 4.20%, което е значително по-малко от прираста им през същия период на 2007 г. в размер на 17.71%. Стойността на банкнотите в обращение в края на годината е със 747.3 млн. лв., или с 9.02% по-голяма от отчетената в края на 2007 г.

През четвъртото тримесечие на 2008 г. не настъпиха съществени изменения в купюрния строеж на банкнотите в обращение. Очерталата се през предходните периоди тенденция за най-висок дял в паричното обращение на купюрите от 10, 20 и 50 лева се запазва и през отчетното тримесечие.

Нарастване на дела през четвъртото тримесечие на 2008 г. в сравнение с третото на 2008 г. е отчетено при купюрите от 100, 20 и 10 лева, съответно с 0.15, 0.91 и 0.95 процентни пункта. Намаление спрямо същия период се наблюдава при купюрите от 50, 5 и 2 лева, съответно с 1.09, 0.21 и 0.61 процентни пункта.

Най-голямо увеличение за едногодишен период има делът на купюрите от 20 лева. За периода декември 2007 – декември 2008 година той се е увеличил с 1.65 процентни пункта. Това е купюрата с най-голям дял в общия брой банкноти в обращение, като към края на декември 2008 г. броят им в обращение е 118.1 млн. бр., което им

отрежда дял от 32.98% в купюрния строеж по брой банкноти. За едногодишен период с 1.49 процентни пункта е нараснал и делът в обращение на купюрите от 100 лева.

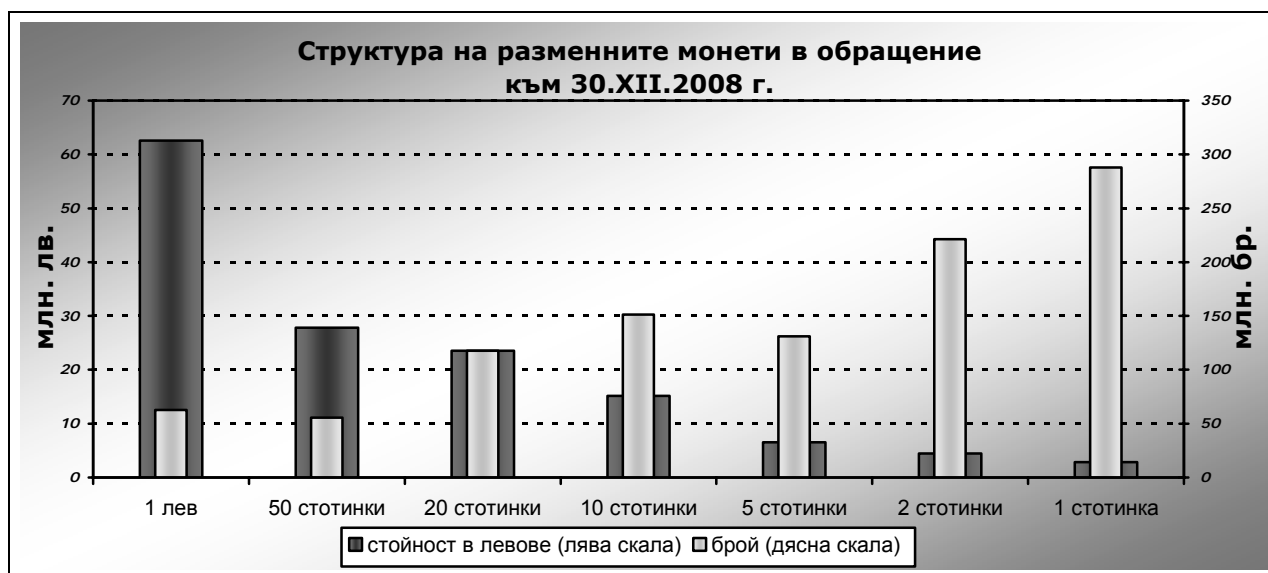

Намаляване дела на броя банкноти в обращение за едногодишен период (спрямо края на декември 2007 г.) е отчетено при купюрите от 5, 10 и 50 лева, съответно с 0.66, 1.55 и 1.04 процентни пункта.

В стойностно отношение най-голям дял от банкнотите в обращение има купюрата от 50 лева – 36.17%, а най-малък – тази от 2 лева – 0.77% (като изключим дела на банкнотите от 1 лев).

Броят на разменните монети в обращение към края на декември 2008 г. се увеличи в сравнение с края на септември 2008 г. с 39.1 млн., или с 3.96% и достигна 1027.4 млн. За едногодишен период прирастът им е 141.0 млн. броя (15.91%). През четвъртото тримесечие на 2008 г. стойностният размер на разменните монети в обращение е нараснал с 3.8 млн. лв. (2.76%), а за едногодишен период – с 20.8 млн. лв. (17.07%).

В края на декември 2008 г. делът на монетите от 1, 2 и 5 стотинки в общия брой монети в обращение е нараснал в сравнение с дела им, отчетен в края на септември, съответно с 0.15, 0.21 и 0.07 процентни пункта. Спрямо същия период при монетите от 10, 20, 50 стотинки и 1 лев се забелязва намаление на дела им в интервала от 0.08 до 0.17 процентни пункта.

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции. Към 30 декември 2008 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (28.01%), а с най-малък дял – тази от 50 стотинки (5.42%).

Увеличение на дела за едногодишен период се отчита за монетите от 2, 5, 50 стотинки и 1 лев – съответно с 0.30, 0.14, 0.10 и 0.10 процентни пункта. Делът на монетите от 1, 10 и 20 стотинки намалява спрямо края на декември 2007 г. съответно с 0.47, 0.15 и 0.02 процентни пункта.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През четвъртото тримесечие на 2008 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 3517 броя неистински български банкноти, които са с 912 бр., или с 35.01% повече от общия брой на задържаните през предходното тримесечие. Броят на неистинските банкноти, задържани през четвъртото тримесечие на 2008 г., е по-голям със 706 бр., или с 25.12% в сравнение с броя на задържаните през четвъртото тримесечие на 2007 г. От общия брой на задържаните през четвъртото тримесечие на 2008 г. неистински български банкноти най-голям е делът на купюрите от 20 лева (93.52%), следван от тези от 50 лева с дял от 2.33%, а делът на купюрите от 10 лева е 2.10%. Неистинските купюри от 2 и 5 лева през четвъртото тримесечие на 2008 г. са общо 72 на брой с общ дял от 2.05% от всички задържани през разглеждания период български банкноти. За същия период в НЦА на БНБ не са регистрирани неистински купюри от 100 лева.

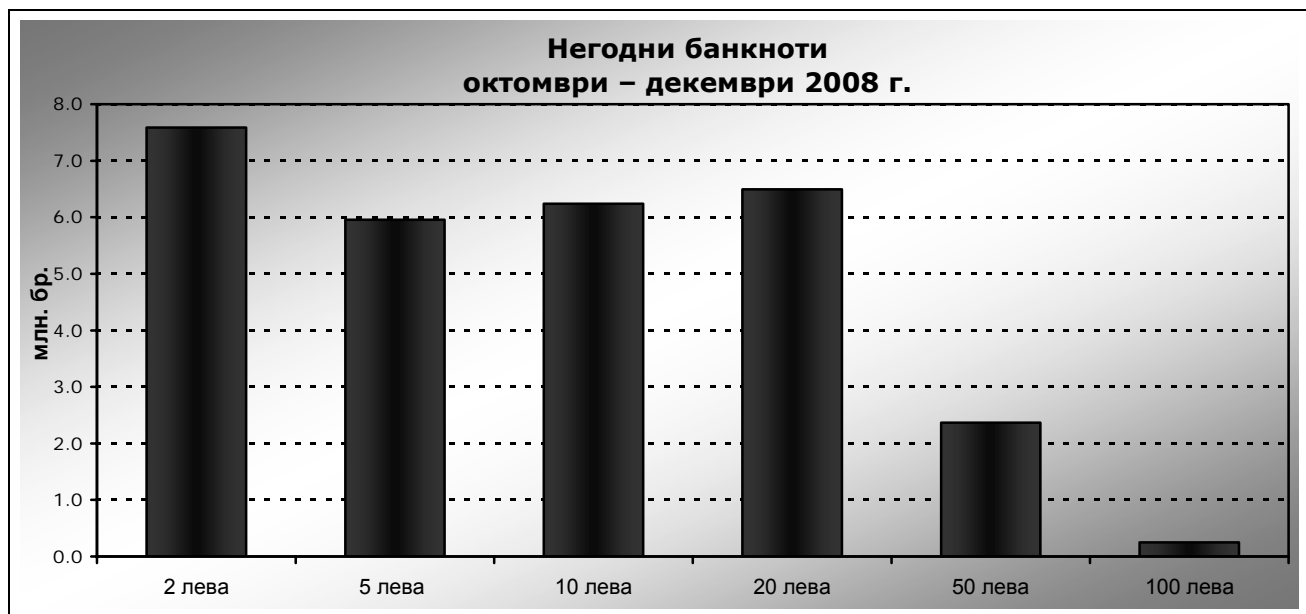
В периода октомври – декември 2008 г. бяха регистрирани и задържани общо 130 бр. неистински български разменни монети, от които 129 са от 50 стотинки и 1 бр. е от 1 лев. Броят на регистрираните и задържани през четвъртото тримесечие на 2008 г. неистински български разменни монети е с 48 бр., или с 58.54% по-голям в сравнение с третото тримесечие.

При изпълнение на функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през четвъртото тримесечие на 2008 г. в НЦА на БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 621 бр. евро, 248 бр. щатски долара и 226 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

През периода октомври – декември 2008 г. от обработените и проверени за истинност и годност банкноти в БНБ са отделени 28.9 млн. бр. негодни, които са с 4.3 млн. бр. (17.51%) повече в сравнение с третото тримесечие на 2008 г. За едногодишен период (декември 2007 г. – декември 2008 г.) отделените като негодни банкноти са с 14.6 млн. бр. по-малко (11.75%) в сравнение със същия период на 2007 г.

² Това е броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

В общия брой на отделените през четвъртото тримесечие на 2008 г. като негодни банкноти най-малък е дялът на купюрите от 100 и 50 лева, съответно 0.86% и 8.19%. Съвкупният дял на купюрите от 20, 10, 5 и 2 лева в общия брой на отделените през този период като негодни банкноти е 90.95%, а относителното им тегло в тази съвкупност е разпределено на относително равни дялове за всяка от тези купюри.

При обработката на разменни монети в БНБ през четвъртото тримесечие на 2008 г. като негодни са отделени 47.6 хил. бр. Те са с 53.9 хил. бр., или със 113.34% по-малко в сравнение с отделените като негодни през третото тримесечие на тази година. Спрямо същия период на предходната 2007 г. отделените като негодни разменни монети са намалели със 125.36%